

Budapestre vonatkozó újságcikk

Osztályozás

728.3

Szerző: *O. J.*Cím: *Eltűnik a Rákóczi-úti ház, melynek negyvenöt éve nem akadt lakója*Forrás: *8 órai újság*Hely: *Rákóczi út. 66.*Idő: *"1929"*

Személy

Bp.

(Hely)

1929. II. 28.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (O)

Eltűnik a Rákóczi-úti ház, melynek negyvenöt éve nem akadt lakója

Megkezdtek a régi fegyház lebontását
Hatemeletes bérpalota épül Spanga,
Pitély és Berecz akasztófáinak helyén

(Saját felméréseim.) A Rákóczi-út kökoloszsusai között évtizedek óta áll az egyetlen földszintes ház, amelyet a telek és a ház mostani gazdája végül is lebontat. Keleti sikátorok bazár-épületeihez hasonlít ez a piszkos, elhagyott, hét épületoldalékból álló házacská, amelynek több mint negyven éve egyetlen lakója sem volt, még a legnagyobb lakásinség idején sem.

A piszkos, hólével áztatott, cserepekkel és a bontás tömbökbe rakott tégláival borított udvarról senki sem gyanítja, hogy 1883-ban milyen eseményeknek volt a színhelye az akkor még Kerepesi-út 66. számú házacská, amely Pestnek külső periferiáján feküdt.

Az épület kerepesiúti frontján lakott a régi Pest fegyházigondnok, itt volt a lelkészlakás s itt voltak a fegyház irodái és fogolyműhelyek. Mögöttük tágas udvar s körötte húzódtott vasrácsos ablakaival a pesti törvényszék fegyháza s lesték lakói a rács mögött a szabadulás pillanatát.

1883-ban európaszerre nagy feltűnést keltett az a rablógyilkosság, amelynek Majláth György gróf, az utolsó országbíró esett áldozatul.

A legfőbb bíró budai palotájában lakott komornyikja, Pitély, aki két társával, Spangával és Berecz-el egy éjszaka meggyilkolta Majláth György grófot.

A palotának csaknem valamennyi kincsét magukkal vitték a rablógyilkosok, akiknek a kézrekerítésére az egész ország csendőreit mozgósították. A csendbiztosok, ahogy még akkor a csendőröket nevezték, Pozsonyban fogták el Spangát, egy kéteshírű házban. Spanga, amikor a csendőröket meglátta, melletülte magát. Sebe azonban nem volt halálos, rövidesen felépült és Pestre hozták, ahol közben szintén kézrekerült két társával együtt a törvényszék közel általi halálra ítélte őket.

1883-ban hajtották végre az ítéletet a sárgára festett fegyház udvarán. Három bitófát állítottak fel és a fegyház köré magas deszkakerítést építettek, hogy a szomszédos házak lakói elöl elfedjék a borzalmas látványt. A környék lakóit a kivégzés után páni félelem szállta meg, heteken keresztül már délután négy órakor bezárták a kapukat s a háznak még a környékét is elkerülték Pest jámbor lakói.

1885-ben, az első kiállítás után, a Markó-utcába költözött át a fegyházigondnokság és a

kerepesi-úti kisház boltíves pincéiből és földszintes helyiségeiből a rabokat a Markó-utca szállították át. A ház ekkor a város tulajdonába ment át, amely tíz évig bérbeadta, később azonban végleg túladott rajta, mert az első években nemcsak hogy lakók nem költöztek belé, hanem még raktáraknak sem lehetett kiadni. Éjszakánként senkinek sem volt bátorsága lakni, vagy járkálni azokban a szobákban, amelyeket siralomházzá alakítottak át s ahol Spanga, Pitély és Berecz egész éjszaka várták a hóhért, aki hajnali hat órakor fogott az akasztáshoz.

Azóta műhelynek, raktárnak használták a házat, több toldalékot is építettek hozzá és egyre-másra cserélti gazdát. Legutóbb egy ingatlanüzlettel foglalkozó bank vásárolta meg s adta el újból a bapostáknak, míg tavaly ugyanez a bank száz ezer dollárért visszavásárolta a ház összes részeit a rajtálév épületekkel együtt, amelyeknek a lebontását néhány nappal ezelőtt kezdték meg.

Rövidesen eltűnnek tehát a raktárak, az üzletek s eltűnik a kis Amor-mozi is ebből a házból, ahol a filmdrámák pontosan azon a helyen perregtek le, ahol Spangák akasztófái álltak...

Hatalmas hatemeletes bérpalotát építenek a kis ház helyére s az új ház lakóit a lakáshiány modern korszakában nem fogja tovább kisérteni a kivégzettek emléke, elfeledi mindenki a vásári énekesek nótáit, elfelejtik, hogy

Spanga Pali gyémántgyűrűt hordott,

Mert grófok és bárók udvarába' forgott...

Elfeledik csakúgy, mint ahogy jeltelenül süpped a földbe a három rablógyilkos egymás mellett fekvő sírja a kerepesi temető árkában s eltűnik a régi Pest arcának utolsó csúnya ráncá, melyre hosszú éveken keresztül babonás félelemmel néztek a 83-as évekre visszaemlékező polgárok.

omda 1927 — 1695